
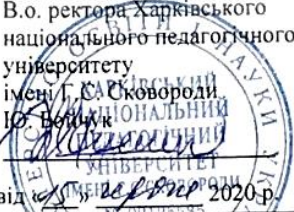

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від « 12 » червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>Бухгалтерський облік</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Вайчук</p> <p>від « 12 » червня 2020 р.</p>
--	---	--	---

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти	<u>Першого (бакалаврського)</u> <i>(назва рівня вищої освіти)</i>
галузі знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	<u>051 Економіка</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	<u>Економіка, управління та право</u> <i>(шифр і назва)</i>
Шифр за навчальним планом	<u>ЦПП-1.34</u>

Розробники програми: *І. Осьмірко* кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку

Рецензенти: *Н. Гавкалова* доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри державного
управління, публічного адміністрування та
регіональної економіки ХНЕУ імені С.Кузнеця
В. Соляр кандидат економічних наук, доцент
кафедри економічної теорії, фінансів і обліку
ХНПУ імені Г.С.Сковороди

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради _____ (*В.О. Процевський*)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор _____ (*І. Єсьман*)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма *обов'язкової* навчальної дисципліни *Бухгалтерський облік* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка*.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок облікової роботи, оволодіння методами ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» є з'ясування сутності, функцій, принципів та ролі бухгалтерського обліку; розкриття змісту бухгалтерського балансу, методики складання та аналітичних можливостей; опанування методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ФК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

ФК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів

ФК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

ФК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів

Передумови вивчення дисципліни: для вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» необхідними є отримані студентами знання та вміння із дисциплін «Економічна теорія», «Статистика», «Економіка підприємства».

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання**:

ПРН 1. Виконувати професійні функції у сфері обліку

ПРН 2. Вміти критично осмислювати концептуальні основи та закономірності функціонування облікових систем.

ПРН 3. Прозуміти сутність облікових процесів в реальному та фінансовому секторах економіки;

ПРН 4. Збирати, аналізувати та пояснювати господарські операції та складати бухгалтерські проводки,

ПРН 5. Розраховувати економічні та фінансові показники, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних П(С)БО;

ПРН 6. Обирати та застосовувати бухгалтерські методи для аналізу, прогнозування та оптимізації явищ і процесів у фінансово-господарських системах.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 годин.

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями татемами

Модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку

Тема 1.1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет та метод

Господарський облік, його виникнення, та розвиток. Облік як функція управління. Види господарського обліку. Сутність та зміст статистичного, оперативного та бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік: сутність та значення. Правове регулювання організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Облікова політика підприємства. Предмет бухгалтерського обліку, його найважливіші об'єкти. Господарські засоби, їх класифікація: за функціональною роллю в процесі відтворення; джерелами формування. Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку, їх класифікація за стадіями кругообігу. Види діяльності – об'єкти бухгалтерського обліку. Метод бухгалтерського обліку. Складові частини (елементи) методу бухгалтерського обліку: первинне спостереження, документація та інвентаризація; рахунки та подвійний запис; вартісний вимір (оцінка та калькуляція); підсумкове узагальнення інформації в бухгалтерському балансі та звітності.

Тема 1.2. Бухгалтерський баланс

Балансовий метод відображення та узагальнення інформації, його сутність і значення. Поняття про бухгалтерський баланс. Бухгалтерський баланс як спосіб узагальненого відображення наявності господарських засобів за їх видами та джерелами. Будова та зміст бухгалтерського балансу: активи, власний капітал, зобов'язання. Статті балансу. Рівність підсумків балансу. Вступний та заключний баланси. Чотири типи відображення господарських операцій на рахунках та змін у бухгалтерському балансі.

Тема 1.3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Рахунки бухгалтерського обліку. Будова рахунків: дебет, кредит, обороти та залишки (сальдо). Активні та пасивні рахунки, їх структура. Визначення сальдо на рахунках. Сутність подвійного запису на рахунках. Обґрунтування подвійного запису, його контрольне значення. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські проводки, їх види. Синтетичний та аналітичний облік на рахунках. Поняття про субрахунки. Види аналітичних рахунків. Зв'язок показників синтетичного та аналітичного обліку, його контрольне значення. Оборотна відомість за синтетичними рахунками. Оборотна відомість за рахунками аналітичного обліку. Контрольне значення оборотних відомостей. Значення класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Обумовленість будови рахунків їх призначенням. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за структурою та призначенням. Забалансові рахунки. Характеристика, значення та зміст позабалансового обліку. План рахунків бухгалтерського обліку, його призначення, характеристика та зміст.

Тема 1.4. Оцінювання та калькуляція. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

Оцінка і калькуляція як спосіб вартісного вираження об'єктів обліку. Види оцінок. Документація, її сутність та значення. Первинна облікова інформація. Роль документів у бухгалтерському обліку, контролі, документальній ревізії, оперативній роботі по організації господарської діяльності. Документування господарських операцій. Види бухгалтерських документів, їх класифікація. Вимоги до їх змісту та оформлення. Реквізити документів. Поняття про документообіг, його обумовленість формою організації та автоматизації обліку. Способи документування первинних даних. Помилки в рахункових записах та способи їх виправлення. Стандартизація та уніфікація бухгалтерських документів. Зберігання документів. Інвентаризація. Значення та види інвентаризацій. Автоматизована форма бухгалтерського обліку.

Модуль 2. Облік господарських об'єктів та процесів

Тема 2.1. Облік необоротних активів

Визнання, класифікація та оцінка необоротних активів. Основні засоби підприємства та задачі їх обліку. Класифікація та оцінка основних засобів: групування основних засобів за видами, характером участі у процесі виробництва, за ступенем використання, галузями,

приналежністю. Документальне оформлення руху основних засобів. Первинна документація з обліку надходження, вибуття, ліквідації, ремонту основних засобів. Аналітичний облік основних засобів. Облік надходження основних засобів. Порядок визначення та нарахування сум зносу (амортизації) основних засобів та їх облік на підприємствах усіх форм власності. Методи розрахунку амортизації. Облік вибуття основних засобів на підприємствах. Облік оренди основних засобів. Інвентаризація основних засобів, порядок її проведення. Документація, використовувана при інвентаризації. Списання нестач та псування основних засобів, виявлених при інвентаризації підприємствами різних форм власності. Оприбуткування неврахованих основних засобів, виявлених при інвентаризації. Визначення основних понять та методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи згідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Групи нематеріальних активів. Оцінка нематеріальних активів. Облік надходження та вибуття нематеріальних активів. Первинна документація по обліку нематеріальних активів. Нарахування амортизаційних відрахувань та облік нематеріальних активів. Кореспонденція рахунків по обліку нематеріальних активів.

Тема 2.2. Облік запасів.

Характеристика Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» Поняття запасів та їх значення. Визнання та оцінка запасів при їх надходженні. Оцінка вибуття запасів: метод ідентифікованої собівартості; метод середньозваженої собівартості; метод ФІФО; метод оцінки за цінами продажу. Оцінка запасів на дату балансу. Розкриття інформації про запаси в примітках до фінансової звітності. Поняття, класифікація і оцінка виробничих запасів. Загальна характеристика рахунків з обліку виробничих запасів. Документація з обліку надходження та витрачання виробничих запасів. Порядок організації аналітичного обліку виробничих запасів. Бухгалтерське відображення операцій з руху виробничих запасів. Облік надходження та відпустку виробничих запасів. Облік оборотних малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП). Поняття та класифікація МШП. Характеристика рахунків для обліку оборотних МШП. Документи бухгалтерського обліку МШП. Порядок організації аналітичного обліку МШП. Облік надходження МШП, їх рух на складі. Оперативний облік та контроль за зберіганням МШП у місцях експлуатації. Інвентаризація та відображення в обліку її результатів.

Тема 2.3 Облік грошових коштів, фінансових інвестицій і дебіторської заборгованості.

Основні принципи організації грошових та розрахункових операцій, завдання їх обліку. Облік операцій на рахунках в банках. Відкриття поточного рахунку, особистий рахунок підприємства, первинна документація для проведення операцій на поточному рахунку. Синтетичний облік операцій на поточному рахунку. Облік касових операцій. Первинна операція для проведення операцій по касі. Касова книга. Синтетичний облік операцій по касі. Інвентаризація грошових засобів у касі. Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Облік розрахунків з підзвітними особами. Порядок та умови направлення працівників у службові відрядження Аналітичний та синтетичний облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахункових операцій. Розрахунок платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями та акредитивами у порядку планових платежів, чеками, векселями. Облік розрахунків з постачальниками, розрахунки по авансах, розрахунки з покупцями та замовниками, розрахунки по претензіях, розрахунки по бюджету, розрахунки по страхуванню, розрахунки по відшкодуванню матеріальної шкоди, розрахунки з учасниками, розрахунки з дебіторами та кредиторами. Облік кредитів банку. Принципи кредитування. Види кредитів. Синтетичний облік кредитів.

Тема 2.4. Облік власного капіталу

Капітал та його складова. Статутний капітал підприємства державної форми власності та його зміни. Облік Статутного капіталу. Статутний капітал підприємства недержавної форми власності. Оцінка майна за рахунок вкладів у Статутний капітал учасниками товариства. Облік Статутного капіталу та розрахунків з учасниками. Аналітичний та синтетичний облік Статутного капіталу та розрахунків з учасниками. Облік резервного капіталу. Порядок створення резервного капіталу та їх джерела. Неоплачений капітал, вилучений капітал та його

облік. Додатково вкладений капітал та інший додатковий капітал, особливості обліку. Облік нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Особливості обліку дивідендів.

Тема 2.5. Облік зобов'язань

Визнання, оцінка та класифікація зобов'язань. Облік забезпечень наступних витрат і платежів. Облік довгострокових зобов'язань. Облік поточних зобов'язань. Облік короткострокових кредитів банків. Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Облік зобов'язань за розрахунками з оплати праці і страхування. Заробітна плата: поняття, види та форми. Первинна документація з обліку виробітку. Облік зобов'язань за розрахунками з учасниками. Облік інших поточних зобов'язань. Аналітичний облік розрахунків з працюючими. Складання розрахункових платіжних відомостей та розрахункових листків. Облік нарахувань з розрахунків з працюючими. Оплата чергових відпусток. Облік розрахунків по страхуванню та відрахуваннях у Пенсійний фонд. Облік зобов'язань за розрахунками з учасниками. Облік інших поточних зобов'язань. Облік доходів майбутніх періодів.

Тема 2.6. Облік доходів, витрат виробництва та фінансових результатів діяльності

Основні вимоги до визнання, складу та оцінки доходів. Класифікація доходів. Облік доходів від звичайної діяльності. Облік доходів від операційної діяльності. Облік доходів від іншої операційної діяльності. Загальна схема обліку витрат на виробництво. Рахунки, застосовувані для обліку витрат, та їх характеристика. Облік прямих виробничих витрат. Облік матеріальних витрат, порядок їх включення. Групування витрат з економічних елементів. Об'єкти обліку витрат та калькулювання. Характеристика основних методів калькулювання. Порядок формування та обліку фінансових результатів. Характеристика рахунку 79 «Фінансові результати».

Тема 2.7. Фінансова звітність підприємства

Бухгалтерська звітність підприємства та її склад. Квартальна та річна звітність. Строки її складання, розгляду та подачі. Техніка завершення облікового процесу та здійснення інвентаризацій. Баланс (звіт про фінансовий стан) (форма 1). Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (форма 2). Звіт про рух грошових коштів (форма 3, 3-н). Звіт про власний капітал (форма 4).

3. Засоби діагностики успішності навчання

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: усна відповідь; доповнення, запитання до того, хто відповідає; участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; розв'язання облікових задач, правильність аналітичних розрахунків; письмові завдання (тестові, контрольні роботи); самостійне опрацювання тем; систематичність роботи на семінарських та практичних заняттях, активність під час обговорення проблемних питань; підготовка тез доповіді на студентську науково-практичну конференцію або виконання індивідуального науково-дослідного (практичного) завдання.

В процесі вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента: поточне тестування та опитування; підсумкове тестування по кожному змістовому модулю; оцінювання виконання ІНД(П)З; рубіжний контроль - письмовий екзамен.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

5. Рекомендовані джерела

Базові

1. Закон України від 16.09.99 р. № 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" // zakon.rada.gov.ua/rada.kiev.ua / laws.

2. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 №433 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

3. Синиця Т.В., Осьмірко І.В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів – Навчальний посібник. / Синиця Т.В., Осьмірко І.В. – Х.: Видавець ФОП Панов А.М., 2016 р. – 276 с.

4. Синиця Т.В., Осьмірко І.В. Практикум з бухгалтерського обліку: [Навчально-методичний посібник] // Синиця Т.В., Осьмірко І.В. – Харків: ТОВ «ВСПРАВИ», 2017. – 140 с.

Допоміжні

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1«Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // <https://zakon.rada.gov.ua/rada.kiev.ua/laws>.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та інструкція із його застосування, затверджені наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 // <https://zakon.rada.gov.ua/rada.kiev.ua/laws>.

3. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій та інструкція із його застосування, затверджені наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

4. Гудзь Н., Денчук П., Романів Р. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. – К. : ЦНЛ, 2019. – 424 с.

5. Лень В.С., Гливенко В. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика: навч. посіб. / Лень В.С., Гливенко В. — К. : ЦНЛ, 2018. — 608 с.

6. Додаткові ресурси

1. Дистанційний курс з бухгалтерського обліку
<http://lms.hnpu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=61>

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу:
<http://www.minfin.gov.ua>